

MOTIEJUS
VALANČIUS

MIKĖ MELAGĖLIS

MOTIEJUS
VALANČIUS

MIKĖ MELAGĖLIS

Lietuvių Kultūros Židinio New Yorke
ANTANO MACEIKOS Vardo

BIBLIOTEKA

Skyrius... 8732

Nr... 6040

VILNIUS

1976

Iliustravo
EDMUNDAS ŽIAUBERIS

MIKĖ MELAGĖLIS

Mosėdžio parapijoj, Šakalių sodoj, išsigimė vaikelis, vardu Mikė, labai guvus, šarpus, pašankus ir linksmas.

Tėvai buvo neturtingi, bet didžiai geri žmonės. Vos dešimtus metus pradėjusiam Mikei liepė ganyti karveles. Kaži kuomet, suleidęs veršelius į kiemą, įkišo galvą į trobą ir sušuko:

— Mergelės, jauni svečiai atėjo!

Trys jo seserys, jau pilnos mergelės, tai išgirdusios, viena grobė šluotą ir šlavė trobą, antra galvą sau šukavo, trečia, išokusi į kamara, su geresne striupke apsilviko. Visos žvilgterėjo į zelko-

rėlių, o pasitaisiusios laukė svečių įeinant. Bet, negalėdamos su-
laukti, išėjo laukan, o pamačiusios Mikę besijuokiantį, klausė:

— Kame tie svečiai?

Šis, rodydamas į veršelius, tarė:

— Tasgatis, juk tie gyvulėliai niekuomet čia nebuvo, todėl
yra svečiai!

Tai išgirdusios, mergelės sugrižo į trobą it musę kandusios.

Kitą kartą, šeimynai žardienoj šieną vartant, atsprukęs Mikė
sušuko:

— Ugnelė dega, ugnelė dega!

Šeimyna klausė:

— Kame?

Šis atsakė:

— Nume.

Tūlyd visi kelplustu skubėjo į numą ir atrado ugnelę dailiai
ant girnų kūlio besikurinant. Matydamos apgauti, norėjo Mikę
sugrobtį, bet šis pro dureles iššoko ir juokė.

Dar kažį kuomet, sutikęs bevažiuojančią moteriškę, sušuko:

— Motin, motin, tekiniai sukas!

Ši tuojau apsistojusi išsiritė iš ratų ir veizėjo, kas ten dedas su
jos tekiniais. O Mikę juokdamos tarė:

— Tasgatis, kaip apsistojai, ir nebsisuka!

Moteriškė spiaudydama vėl į ratus įlipo.

Nors visi žinojo Mikę gebant apgaudinėti, tačiau visuomet jam
apgauti klojos. Kažį kuomet dienos vidu, visiems valgant, įėjo
Mikę tarsi persigandęs ir sakė:

— Saulė užtemo, saulė užtemo!

Visiems išėjus stebėtis, šis juokė tarydamas:

— Tasgatis, ar nematot — debesys užslinko saulę, ir nebšvie-
čia kaip reikiant!

Ganydamas galvijus ant Lenkimų linkan, pamatė vyrus be-
ariančius ir sušuko:

— Vilkai mano karveles apniko!

Artojai, žambius pametę, išsilaužė mietus ir skubėjo gelbėti,
bet atbėgę vilko nerado, o Mikė ratavo juokdamos ir sakė:

— Apgavau, apgavau!

Sutikęs bejojantį žmogų, sušuko:

— Tėvai, nosis atkrito, nosis atkrito!

Raitorius tuojau kibo sau už nosies — atrado tebesančią, vei-
zėjo arklio nosies — ir ta tebebuvo. O matydamas Mikę juo-
kiantis, pasakė:

— Ar neisi šalin, tu paršeli! — ir jojo toliau.

Vienas samdytas vaikelis sugebėjo šaudyti ir turėjo šaudyklę.
Mikė, prie jo kamaros prilindęs, staiga tarė:

— Vanagas vištą pagavo, vištą pagavo!

Berniukas tuojau grobė šaudyklę ir išspruko klausdamas:

— Kame tas vanagas, kame?

O Mikė atsakė:

— Ne nugis, bet pernai pagrobė vištą pereklę.

Berniukas tarė:

— Kad tu surūgtum su savo apgautimis! — ir sugrižo į ka-
marą.

Mikė per savo masinimus tapo visiems apsukui žinomas, todėl
niekas jau anam nebtikėjo. Viena kartą iš tiesų vilkas įsisuko
į jo bandą, šis pagalbos šaukė, bet, vildamos meluojant, niekas
nebėjo gelbėti. Tuo tarpu vilkas vienai karvei rietą išplėšė, o
veršį papiovęs pavilkio. Namon sugrižęs, kad viską papasakojo,
už savo melagystes nuo tėvo gerai gavo per kailį ir sulig tuo
kartu liovės meluoti.

PRANCĖ PAUKŠTVANAGĖLIS

Darbėnų parapijoj, Lazdininkų sodoj, prie ūkininko Ignaciaus buvo įnamė, arba kamininkė, Kotrė, kuri turėjo sūnų, vardu Prancę. Ta, kaip plikė, augino sūnų savo iš maišelio, nes tankiai vaikščiojo per kiemus pašalpos ieškodama. Neturėdama kuo maitinti, vos ašmus metus amžiaus einantį Prancę išleido prie žmogaus kiaulių ganyti.

Bet rasi nori žinoti, koks buvo Prancė? Šitai pasakysiu. Buvo mažo augumo, pilvą turėjo didelį it būgną, su putra pripiltą, stambūs plaukai jo stovėjo ant galvos it šeriai, nosį turėjo atkra-

gusią, tarp akių perlaužtą, rankas ir kojas juodas. vasarą nuo gerviu sukapotas. Per pavasarį, kiaules beganant, burna išėjo į pleikatas, susproginėjo it eglės žievė, į galvą išimetė gyvis su piktšaisiais. Drąsiai galėjo statyti aną į kanapes už baidyklę. Sermėgėlę dėvėjo nutrūkusią, alkūnės išsikalusios, marškinius juodus, palaikius, kepurę lenktinėle su avikailiais, pamuštą su šunies pakutromis. Su ta per kiaurą vasarą tvilkė niežus savo. Žodžiu sakant, buvo nuvargintas ir apleistas vaikas. Algos gaspadorius žadėjo mokėti vieną rublį už apvalius metus, bet ir tą matušė lig laiku atėmė.

Kentėjo nemaž vaikas, bet dar daugiau jo draugės kiaulės, kurias, suartose dirvose per kiauras dienas laikydamas, badu stapino ir dar nemielaširdingai čaižė su vyčia. Iš prigimimo savo kiaulės geba lig vėlumo miegoti; neleidžiant joms išsiilsėti, krūšta ir lysta. Prancė, anksti anas išsivaręs, nedaleido atsigulti. Vos kurią pamatė atgulus ar į purvą įbridus, tuojau plakė ir ginė. Padaužė ne kartą koją, o du paršelius negyvai užmušęs, pasakė vilką pagavus.

Kaži kuomet klausė ūkininkas moters savo:

— Dėl ko taip kiaulės sudžiūvo?

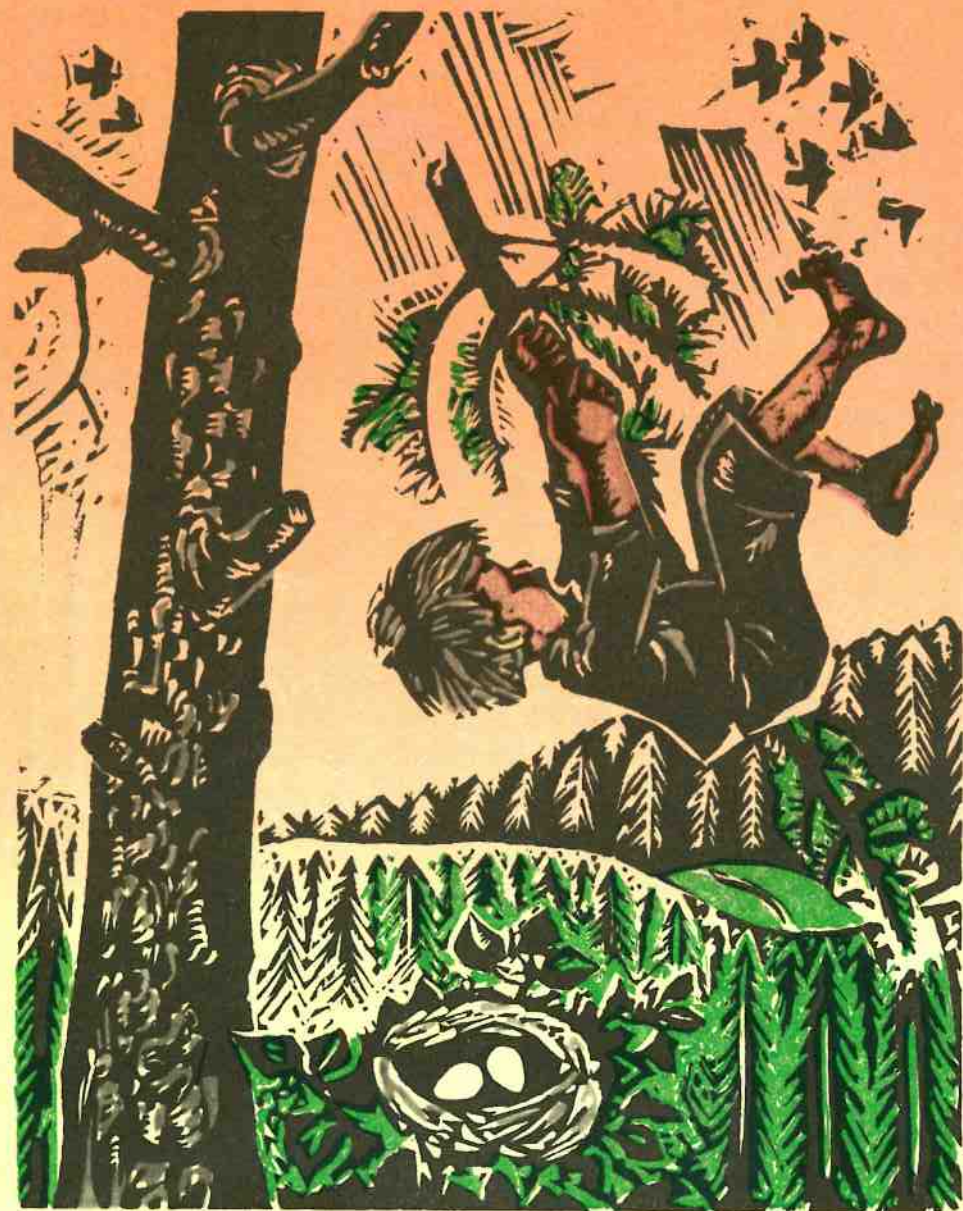
Ši atsakė:

— Kas tą žino, tur būti, metai tokie.

Išgirdusi tai, samdyta mergelė tarė:

— Eik, motin, tai ne metai, bet piemuo daro. Ans mažas kaip paršelis, bet nedoras kaip šunelis. Pati mačiau, kaip jis gano: muša ir turis užverstas per kiauras dienas. Ar nežinot, kaip yra piktas; juk mes žodžio jam ištarti negalim — tuojau šoka į akis kaip širšūnas!

Išgirdęs tai, gaspadorius pabarė Prancę ir įsakė geriau ganyti.

Dvylika metų sukakęs, Prancė maž tepaaugo, bet aukštyn pašoko, nes jau prie kito ūkininko ganė bandą. Dar nebuvo vienas, bet būryj vaikų. Tame krašte žmonės kerdžių nesamdo, todėl vieni vaikai per visą vasarą po miškus daro ką tinkami. Nedoras Prancė pirmosios pagaliau dienos neperbuvo be barnio. Jo burnos vidus buvo neplautas: barstė šimtais ir tūkstančiais kipšų. Antrą dieną jau susimušė su Kaze, piemeniu susiedo; ilgainiui visus vaikus perėmė. Nebuvo dienos, katroj jis nesusimuštų, ir taip kitiems įkyrėjo, jog tie nebnorėjo su juo nė byloti; todėl susitarę pavarė jį būtinai ir nebįleido į draugystę savo.

Taip atskirtas nuopavas pradėjo paukštinėti: kur tiktai apėjo, nepaliko medžio neperveizėto — be nėra kuriame lizdelio. Atradęs lizdelyj kiaušius, tuojau išėmė: radęs paukštūčius, beregint išmušė, o lizdą išdraskė. Nors medis buvo į keturis sieksnius gluodas, be šakų, tačiau šis įslinko ir lizdą išplėšė. Kaži kuomet parsinešė aūtį, prikrautą su strazdūčiais, norėjo kepti, bet gospadinė sviesto nedavė. Kepė juos ant anglių ir valgė vairydamos: matyti, neskanius rado.

Jam bepaukštinėjant, gyvuliai kartkartėmis suėjo į rugius ir javus. Atradęs iškadoj, ginė plakdamas be mielaširdystės. Kaži kuomet, įginęs karvę į balą, nebgyvai užplakė. Paskiau gaspadorius, kailį jos nudyręs, atrado visą nugarą mėlyną it piešą sumuštą. Matydamas tai, nudyžė piemeniui užpakalį vėl lig mėlynių, bet ir taip Prancė nesimetavojo.

Apie namus taipogi paukštūčiai nesitvėrė, visur išveizėjo, visur prigavo. Kiemo kryžiuje pradėjo žvirblaičiai čirkščioti, šis tuojau su kartele išsuko ir tarė:

— Palaukit, jūs daugiau nebčirkščiosit, nebelesit kanapių!

Tai pasakęs, kožną išžiodė, išplėšė gyvam liežuvėlį, ėmęs už vienos kojos, apsuko apie savo galvą ir sviedė ant žemės.

Šeimyna, tai regėdama, sakė:

— Tas vaikas tikras yra paukštvanagėlis, bet ir vanagėlis tiek nesulesa paukštūčių, kiek šis išžudo.

O gaspadorius, apie žudymą žvirblaičių išsigirdęs, pašaukė Prancę ir tarė:

— Liaukis, vaikas, valią gavęs, liaukis!

Šis apsiniaukęs atsakė:

— O kam anie kanapes lesa?

Tarė gaspadorius:

— O tu dėl ko tas pačias kanapes gavėnioj valgai? Reikia tad ir tau liežuvį išplėšti. Juk tu pūrų su kanapėmis nesėji, kas tau kaita, ką lesa žvirbliai? Rasi negirdėjai šiokio atsitikimo. Prūsų karalius Pridrikis buvo išsimanęs žvirblius naikinti. Žmonėms pagaliau buvo įsakęs su žvirblių galvomis mokesčius mokėti. Kas iš to išėjo? Žvirblius išnovijo, bet atsirado daugybė kirmių, vabalų ir musulų, kurie javus ir medžius naikino. Susizgribę karalius iš svetimų šalių žvirblius nešino, pakolei vėl įveisė.

To privadžiojimo išklausęs, Prancė spūdino šalin it meškūtis murmedamas, bet nesimetavojo.

Vieną sykį pamatė varnos lizdą, pačioj viršūnėj eglės suneštą, negalėjo išturėti — prilipo, bet jam į lizdą siekiant, nulūžo eglės viršūnė su juo ir su lizdu; krisdamas sugrobė eglės šaką, truputį prisiturėjo, tačiau nukrito it molio luitas, žegterėjo ir sulaužė sau koją. Ilgai typsojo, pakol kiti piemenys neišgirdo jo šauksmo. Tie susimilę gavo ratus ir parvežė namon. Gaspadorius po keleto nedelių, nebnorėdamas penėti, nuvežė į parapijos špitolę, kame per pusę metų gulėjęs, dėl gijimo pagijo, bet paliko klišas.

VAIKAI NEKLAUSANTYS

Per amžių mano daugel kame buvodamas, atvejų atvejais re-gėjau vaikus, ar tai tėvų, ar vyresnybės neklausančius, bet niekuomet to nemačiau, kad jiems tas neklausymas ant gero išeitų, todėl, vaikai, skaitykit ir imkitės proto.

1

Vieną kartą Kretingoj rudens laike ėjau lieptu per upę Akme-ną. Upė vos buvo užšalusi ir dar ne visa. Išvydęs atskriejant į paupį keletą studentėlių, klausiu:

— Kur skubat, vaikai?

Visi tarė:

— Šliūkštinėti.

Atsakiau:

— Kaip galit šliūkštinėti, kad ledas dar žmogaus nepakelia?

Šie tarė:

— Et, mus pakels!

Vėl sakiau:

— Nepakels, vaikai mano, neikit ant ledo, įkrisit!

To mano sakymo neveizėdamas, visų drąsesnis šoko ant ledo. Pačiame pašaly, kur ledas gulėjo ant žemės, galėjo žingsnį žengti, bet ne toliau. Tuo tarpu studentėlis sukdamos kalbėjo:

— O ką, sakei negalint eiti, šitai aš ir bešliūkštinėju!

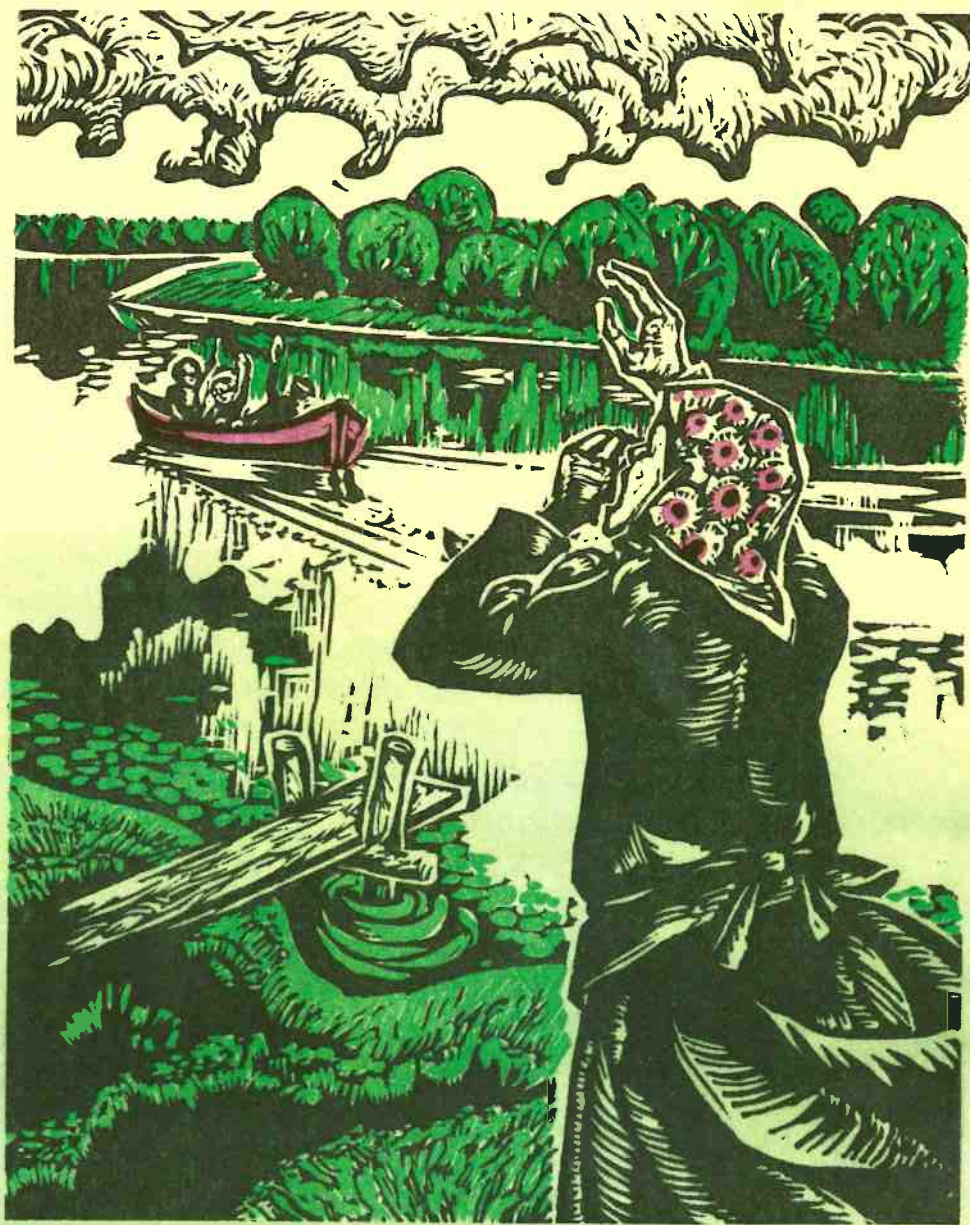
Tai matydami, ir kiti sušoko ant ledo. Bet nieko netrukus vienas šūst ir įkrito į vandenį lig ausų. Po jo ir kiti įsmuko it varlės į balą. Vos suskubau pagrobti nuo liepto kartelę, kiekvienam prikišau ir ištraukiau čežančius it linų pėdus iš markos.

Po to priepuolio visi nėšinos namon, bet girdėjau gavus slo-gas, o vieną keletą nedėlių persirgus.

2

Netoli nuo Lenkimų gyvena išmintingas žmogus, pavarde Malonė. To sūnus rudens laike panoro eiti į Kuršą grybauti. Išsigirdusi apie tai, motina tarė:

— Vaikeli, neik, juk žinai, kad Kuršo ponai neleidžia po savo krūmus svetimiems nei grybauti, nei uogauti, nei riešutauti. Geriau čia pat aplinkui pagryb auk miškeliuose.

Sūnus, nieko ant to neatsakęs, ėmė kreželį su maišeliu ir išėjo. Neklausydamas Malonienės, persigavo per upę Šventąją ir grybavo. Nesitikėtai užėjo aną kuršininkas medinčius, sugavo jį, nuvedė į savo namus, atėmė grybus, mazginėlį, maišelį ir dar kepurę. Ketino dar vesti į Rucavos muižę, bet šis išmeldė; priverstė pernaktoti, o vakarą nieko valgyti nedavė.

Tėvai, lig nakties sūnui nebgrįžtant, dideliai įsirūpino ir tarė nuskendus. Bet ryto metą pamatė sugrįžtantį be mazginėlio, be maišelio ir be kepurės. Motina, išklausiusi jo priepuolių, tarė:

— O ką, vaikeli, ar nesakiau, neik į Kuršą? Lai tau būna pamokslu ant kito karto.

3

Greta miestelio Skirsnemunės yra upės Nemuno platus pašalys, labai smiltėtas. Visuomet vaikams tinka smiltys ir klanai. Barčienė, Skirsnemunėj gyvenanti, turėjo trejetą vaikų, kurie tarė kažį kuomet:

— Matušėle, daleisk mums į smiltyną eiti!

Ši atsakė:

— Nu, gerai, eikit, bet šiukštu man prie vandens neikit!

Vaikai ir išėjo. Tuoju prikibo dar dvejetas vaikų. Tie visi nuėję pilstaliojo smiltis, voliojos ir kūlaičius mėtliojo. Barčienė tuo tarpu daržą ravėjo. Visų vyresnysis, Juzė, sekmu metų amžiaus, pamatęs pašaly valtį, įlipo, atrado mentę, atstūmė nuo pašalio valtį ir sušuko:

— Vaikai, sėskit, aš jus pavažiosiu!

Šie ir paklausė. Juzė jau sugebėjo valtį valdyti, bet nesitikėtai išsprūdo iš jo rankų mentė. Matydami vandenį nešant, visi vienu balsu, rankeles iškėlė, pradėjo klykti. Barčienė, išgirdusi

balsą vaikų, kniosterėjo, kėlės ir pamatė savo vaikus pusėj upės. Persigandusi skubėjo prie susiedo, valtį turinčio, ir bliaudama meldė, kad vaikus gelbėtų. Susiedas, vaikį paėmęs, greitai sėdo į valtį ir panokė vaikus jau nebtoli nuo Jurbarko. Prikabino vaikų valtį prie savosios ir parvežė visus verkiančius ir persigandusius. Motinos, paupy laukusios, priėmė juos, bet gerai sudavė per pasturgalį. Barčienė plakdama tarė:

— Ar aš nesakiau, neikit prie vandens, o dėl ko neklausėt?!

4

Palangos parapijoj, Kunigiškių sodoj, gyveno Jonas pypkininkas. Jo bernas vėl pypkę rūkė. Jonas turėjo du sūnu: vienasėjo ašmus, antras dešimtus metus amžiaus savo. Tuodu, matydamu tėvą vien rūkant, gavo kažį kame riešutų, tėvajį galą riešuto atpiovusiu, kanduolą iškrapštė, šalyj išurbino skylelę, įkišo į tą šiaudą be narių, iš sienos išpešė kiminų, prikimšo riešutų kiautus, uždegė ir rūkė. Motina neužkentė pypkorių, todėl, išvydusi anuodu besmilkant, sušuko:

— Ir judu dar biauriositos su pypkemis, be to jau visuomet prirūkyta troba!

Tuojau pagavo anūdviejų pypkes ir sumetė į ugnį. Dar pridūrė:

— Jei aš kuomet judu pamatysiu vėl besiterliojant su pypkemis, kailį išpersiu!

Šiuodu, tai girdėdamu, nutilo. Ryto metą pasislėpusiu vėl tokias pat pypkes padirbo ir gavo skiltuvus nuo vaikio. Bet, idant matušė nepamatytų, nuėjo į daržinę, sulipo ant šieno ir užkūrė pypkes savo. Vos ugnis prie šiaudo priėjo, tuojau tas nudegė, o

riešutas, arba pypkė, su degančiais kiminiais vienam ir antram nukrito į sieną. Dėl krapštymo šiuodu. krapštė, bet nesitikėtai bergint iššoko liepsna. Vos pačiuodu besuskubo nusmukti nuo šieno: ugnelė apėmė visą daržinę ir sudegino. Paskiau spėriai dasekė priežastį gaisro, ir kaip su vaikais apsiėjo — patys numanot.

Bet kas gali išskaityti visas nelaimes, iš neklausymo paeinančias! Tūkstančius galėčiau jų privesti! Todėl, vaikai, tai skaitydami, mokykitės proto ir išmanykit visuomet reikiant klausyti vyresniųjų.

GUVUS VENCĖ

Yra sakoma: išmintingesnis miesto veršelis, kaip sodos vaikelis, tačiau atsiranda kartais ir sodose mažiukai su apvalia galva, kaip tai pamatysim.

Žarėnų parapijoj buvo bajoraitis, vaikiukas niekuo nedėtas, bet plikis. Tas, neturėdamas savo tėviškėlės, nunuomojo svetimą butą, vedė labai akylą moterį ir įmaningai gyveno. Po metų davė aniedviem viešpats sūnų, kurių prie krikšto praminė Vicentu, augino jį dailiai. Bet pačiuodu būdamu nemokytu, ir vaiko neiš-

mokė nei rašto, nei lenkiškai. Į mokslus leisti nebuvo kuo, bet Vencė iš prigimimo buvo labai mokslus.

Gimdytojai labai aną mylėjo, bet ir negalėjo nemylėti, nes buvo rubuilis, skruostus turėjo baltai raudonus, akeles juodas, plaukus gelsvus, apsukui galvelės garbanotus. Svetimas, užvis moteriškosios, sugavusios jį bučiavo ir negalėjo atsidžiaugti. Dvylika metų sukakusį atidavė tėvai vienam pusponiui į pasiuntmenės vaikiuką. Čia bebūdamas, Vencė išmoko rašto ir lenkiškai kalbėti. Dvaruose tankiai vaikai pasileidžia, nes nėra kam privezėti, bet šis nepasileido. Juoba paūgterėjusį ponas pakėlė į pakalikus, arba liokajus, dailiai apdarė, padėjo gerą algą ir visur su savim važiojo.

Numanė Vencė mūsų žmones perdaug esant bylius, viską pasakojant reikiantiems ir nereikiantiems, todėl ryžos be melagystės nieko svetimiems nepasakyti.

Kaži kuomet nuvažiavo į Šiaulius. Ponui į miestą išėjus, šis prie daiktų paliko. Tuoju atėjęs žydas klausė jo:

— Kas važiuoja?

Šis tarė:

— Ponas.

— Iš kur važiuoja?

Šis atsakė:

— Iš Kuršėnų,— nes per Kuršėnus buvo atvažiavusiu.

— Kur važiuojata? — klausė žydas.

Šis:

— Į Šiaulius.

Sakė žydas:

— Nu, aš tai matau, bet ar toliau važiuosita, ar grįšita?

Šis atsakė:

— Kaip lieps ponas.

Dar žydas:

— Nu, kas tu toks esi? Eik sau!

Šis:

— Negaliu eiti, nes ponas liepė man čia būti.

Žydas paspiovė ir spūdino laukan, nieko nedasiklausęs.

Valandai buvus, ponas sugrižo ir leidos toliau į kelią.

Panevėžy atsitiko nakvoti. Ponas, pašaukęs žyda, tarė:

— Duok man ir mano draugui valgyti.

Tas atsakė:

— Oi, ką duosiu, negut užšaldytos žuvies?

Tarė ponas:

— Nu, gerai, duok tos.

Žydas atnešė ponui du dalyku stambios žuvies, o Vicentui guirelės. Ponas valgė, o šis vien savąsias prie ausies kišo. Pamatęs tai, ponas tarė:

— Vicentai, dėl ko nevalgai? Ką tai dirbi?

Šis atsakė:

— Ar žinai, ponali, ką: pirm dvejų metų nuskendo tėvelis mano, klausiu tų žuvelių, be nematė jo vandeny. Šios vien atsa-ko: „Dar nebuvom gimusios,— klauskis vyresniųjų.“

Ponas prasijuokė ir liepė žydui atnešti tokios pat žuvies, ko-kią pats valgė.

Nuvažiavo paskiau į Vilnių. Ponas taipogi išėjo į miestą, o Vicentą gaspadoj paliko. Valandai praslinkus, įėjo prie jo kaž-kioks tarsi pusponis ir pradėjo aną kalbinti.

— Skaičiau,— sakė,— tavo pono pasportą ir žinau atvažiavus iš Žemaičių; pasakyk man, kas ten prie jūsų girdėti?

Vencė atsakė:

— Išvažiuodamu iš Panevėžio, girdėjova zvanijant su visais varpais; tur būt, kas norint numirė.

Svečias tarė:

— Bet ne to aš klausiu, aš noriu žinoti, ką ten kalba žmonės.

Šis atsakė:

— Žmonės ir kunigai kas rytą ir vakarą kalba poterius.

Vėl svečias:

— Tu manęs nesupranti, aš girdėjau, kad ten prie jūsų žmonės sukilo, ar tiesa?

Šis atsakė:

— Tikra teisybė, kaip tik išaušta, bergint sukilsta visi žmonės.

Dar svečias:

— O ką dirba sukilę?

Šis atsakė:

— Ką liepia gaspadorius: vienas eina arti, kits gena bandą ir taip toliau.

Sakė svečias:

— Kas tu esi per žmogus! Aš klausiu, bene mušas prie jūsų?

Šis atsakė:

— Mano pono dvare yra senas gaidys, kurs be pertrūkio mušas su kalakutu; kažin kurs kurį paveiks.

Tarė svečias:

— Ar tu esi makliorius, ar pusprotis? Aš noriu žinoti, ar negirdėjai, bene mušas kame karaliai?

Šis atsakė:

— Tiesa, mušas: neseniai vienas vaikelis atėjo prie manęs ir atsinešė kortas; nieko netrukus mano būgnų karalius užmušė lapų karalių, nes manasis buvo trupas, arba švietalas.

Tarė svečias:

— Matau, kad su tavim nesukalbėsiu. Pasakyk man, ką mislija tavo ponas.

Atsakė Vicentas:

— Mislija rytoj namon važiuoti.

Tarė svečias:

— Pasakyk man, be nesišiaušia prie jūsų ponai su bajorais prieš vyresnybę.

Šis atsakė:

— Kartais šiaušias; šitai mano paties ponas, eidamas prie vyresnybės, šukuoja galvą ir sušiaušia plaukus, užvis ant kaktos.

Supykęs svečias tarė:

— Kad tu prapultum su savo tokiu šnekesiu! O tai prakeiktas žemaitis — nieko negalėjau nuo jo dasižinoti.

Tai pasakęs, nėšinos laukan.

Svečiui išėjus, beregint parėjo ponas, o atradęs duris su raktu neuždarytas, tarė:

— Dėl ko neužsidarai, juk tai yra miestas, gali tave apvogti. Bene buvo kas prie tavęs?

Šis atsakė:

— Buvo kažis koks papūtžandis su raudonais plaukais, su kumpa nosia.

Sušuko ponas:

— Oi meldžiamasis, ko jis klausė ir kaip atsakei?

Šis papasakojo visą savo su juo šnekesį. Ponas, tai girdėdamas, prispaudė jį prie savo širdies, tris kartus pabučiavo ir tarė:

— Tu ne pakalikas, bet sūnus mano esi! Ar žinai ką, juk tatai prie tavęs buvo pirmasis vagis Vilniaus! Kitaip kalbant, būtų jis apvogęs ir mane, ir daugel kitų. Bet meldžiu tavęs, kad, man išėjus, užsidarytum!

Šis atsakė:

— Gerai, gerai, to nežinojau.

Kaži kuomet ponas, nuvažiavęs į Telšius, apsistojo prie savo prieteliaus, kurs pradėjo jį čestavoti su vynu. Ponas, biškį jau pasigėręs, davė Vicentui rublį ir tarė:

— Nuėjęs prie Reimerso, pirk už tą rublį butelį vyno made-ros.

O antrą rublį duodamas, tarė:

— Už tą pirk saternos.

Šis nuėjo, bet veikiai grįždamas neparnešė vyno. Ponas klausė:

— Kodėl neparnešei?

Šis atsakė:

— Ponali, sumaišiau rublius ir nebžinojau, už kuri kokio vyno pirkti.

Ponas tarė:

— Kad tave giltinė pagautų! Eik vėl ir pirk: juk senovėj ne tiek gerdavom!

Šis atsakė:

— Gana, ponali, gerti, gana: apsigersi, įsirgsi.

Ponas nutilo, bet namų gaspadorius vėl pastatė vyno butelį. Ponas, jau pasigėręs, ražuodamos klausė Vicento:

— Koks aš dabar esmi?

Šis atsakė:

— Esi it levas.

Tarė ponas:

— O kame tu levą matei?

Šis atsakė:

— O antai kūtėj kriuknoja.

Tarė ponas:

— Tai ne levas, bet kiaulė.

Šis atsakė:

— Ir tamsta nugis mažne toks esi.

Ponas buvo negerias: nuo prieteliaus apgirdytas, kaip namon parvažiavo, įsirgo. Pagaliau daktarą ir kunigą vesti gavo. Atvejų atvejais sakė:

— Oi, koks aš buvau vambra, tavęs, Vicentai, neklausydamas! Kad būčiau paklausęs, nugis netypsočiau lovoj kaip driežas po laužu.

MELNINKAS

Platelių parapijoj, ant upės Babrungo, yra melnyčia, kurioj gyvena melninkas, pavarde Šaltis, vokiečių veislės, bet jau nuo seno katalikas. Tas, turėdamas keletą dukterų, o vieną tik sūnų, ypatingai aną mylėjo. Vaiku tebesantį motina, užvis vedama į bažnyčią, gebėjo galvelę iššukuoti ir dailiai aprėdyti. Kaži kuomet, melninkienei sūnų iš Platelių bažnyčios išvedant, pradėjo žmonės kalbėti:

— Oi, tegul, ant ko melninkai išaugins tą savo sūnų, nes puošia ir gačnija be galo! Veizėkit, kokia jo kepurėlė, kokia jupilėlė ir bateliai!

Kitą kartą melninkienė, vesdama sūnų į Beržorą, tyčiomis nešukavo jo galvos, apvilko su priedėvine sermėgėle, nedavė nė kokių avalų ir klausės, ką sakys žmonės. Pakol bažnyčioj stypsojo, niekas nieko nesakė, bet išeinant viena moteriškė stačiai į akis melninkienei sakė:

— Meldžiamoji, dėl ko neapgerbei to vaiko, bent į bažnyčią vesdama? Kokia jo jupilėlė, galva nešukuota it keras, dar basas it šunelis! Argi jau taip nuplikot, melnyčią bevaldydami?

Ši nieko neatsakė, bet sūnus peikimą girdėjo.

Dar vieną kartą nuvažiavo melninkienė su dukterimis ir su tuo sūnum į Platelius. Paregėję anuos, žmonės balsu pradėjo tyčiotis sakydami:

— Ar matot melninkienę su vaikais: koks vežimas, koks arklys, kas per apdarai! Tikrai į ponus išėjo; ne veltui, į melnyčią nuvažiavus, jis didžias mierkas ima.

Girdėjo tai visi vaikai ir nieko neatsakė. Parvažiavęs sūnus guodės tėvui ant žmonių talavykų, o tas tik švypterėjęs nieko neatsakė.

Rudeniui atėjus ir baimei purvo atsiradus, vienos petnyčios rytą sakė Šaltis:

— Sūnau, ketu šiandien nukakti į Plungę, turiu ką-ne-ką pirkti, keliausiva abudu.

Šis, papratęs tėvo klausyti, atsakė:

— Gerai.

Tuoju po pietų melninkas apmovė su kamanomis arklį, kurį vieną teturėjo; su tuo ir su sūnum vedinas išėjo. Beregint sutiko žmones, jau grįžtančius iš turgaus, kurie sakė:

— Meldžiamuoju, ar judu proto pritrūkota: purvo daugybė, o arklį turėdamu, nejojata!

Tiems pravažius, tarė tėvas:

— Ar girdi, sūnau, peikia vėdu, kad nejojava: todėl aš sėsiu į arklį, o tu eik pėsčia.

Vos tai padarius, vėl sutiko kitus žmones, kurie tarė:

— Ar matot, dar žaliūkas tėvas joja, o silpnas vaikas turi bristi! Kas ano per protas?

Tiems vėl pravažius, tarė Šaltis:

— Nu, sūneli, sėsk tu, aš pėsčia brisiu.

Taip ir padarė. Pusmylį nusigavusiu, dar sutiko žmones, kurie sakė:

— Nu, ir čia protas kaip avino: vaikesą pasvadinęs į arklį, pats mina molį!

Tiems pravažius, tarė tėvas:

— Tur būti, vedu negerai darova, sėskiva abudu ir jokiva dvisėdais.

Tuoju susėdusiu jojo, o sūnus, kad tvirčiau sėdėtų, apsikabino tėvą. Nieko netrukus ketvirtą kartą sutiko žmones, kurie juokdamos klegėjo:

— Ar matot, bejojančiu susikabinusiu kaip varlės pavasari! Ar nepamesita biauriotis — ir arklį sulaužysita!

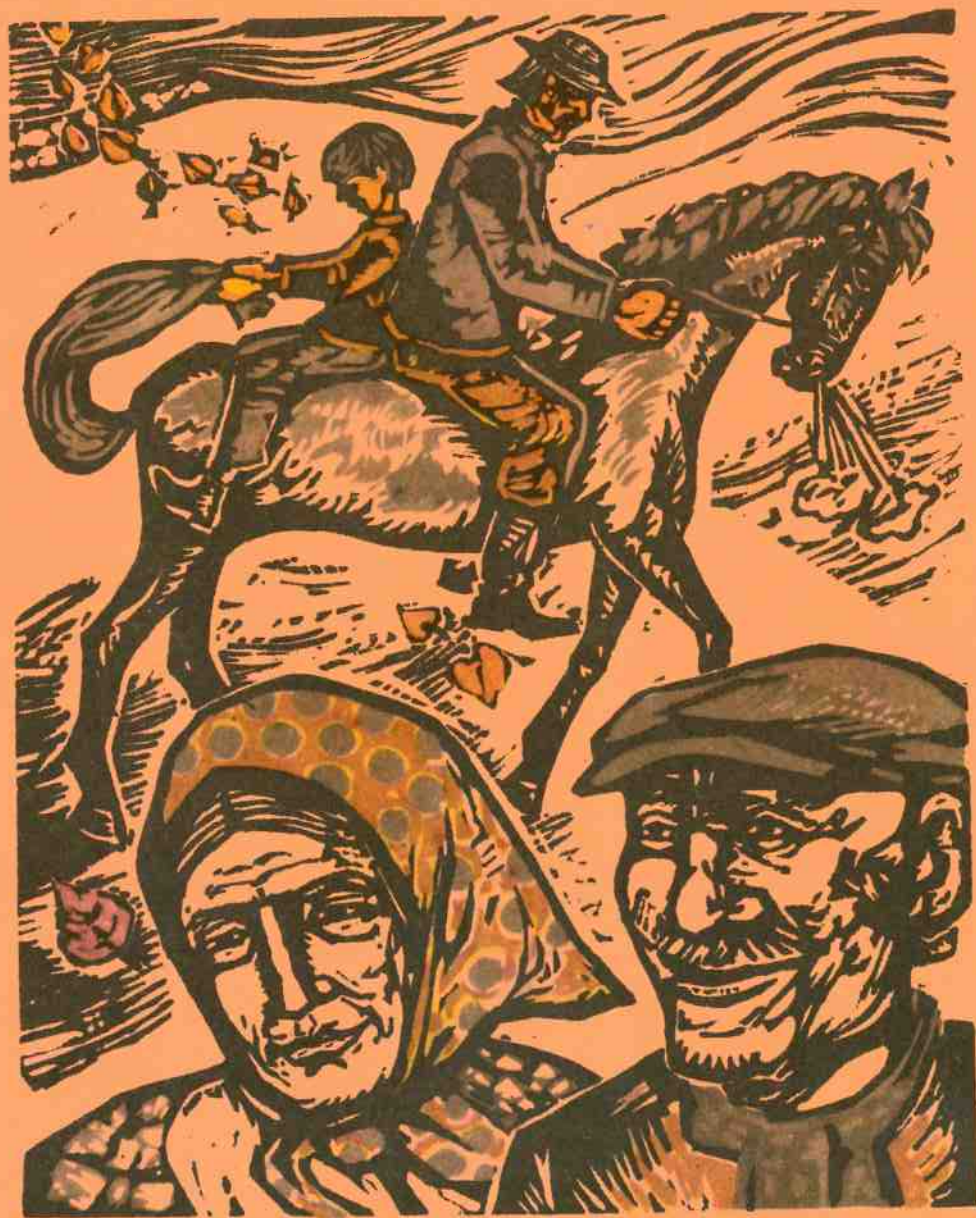
Tuos praleidęs, tėvas tarė:

— Sūneli, ar girdėjai, peikia vedu už tai, kad susikabinova. Sėsk tu antraip ir prikalk savo nugarą prie manosios!

Šis tuoju ir atsisuko ant uodegos, bet, į nieką neišsikibęs, negalėjo pasėdėti — sviro žemėn, todėl, parietęs arklio uodegą, turėjos. Beregint antvažiavę žmonės ka-ka-ka prasijuokė ir sušuko:

— Ar matot tokį jojimą?

Vienas tarė:

— Pirmą kartą amžiuj savo regiu taip jojant!

Diena nemetu nujojo šiuodu į Plungę, ten pernakvojo, o ryto metą dailiai sugrižo namon, nesutikusiū nė kokio žmogaus.

Nedėlios dieną po pietų suvadinęs tėvas vaikus savo tarė:

— Vaikeliai, bėspėdamas noriu su jumis pabyloti. Mačiau, kaip jūs išipylėt, papeikti Plateliuose. Tau, Karoliau, skundžiantis, nieko neatsakiau, nes mačiau jus tebesant vaikais ir nepažįstant žmonių. Kad juoba pažintum, tyčiomis išrinkau turgaus dieną, išjojau dar po pietų, kad daugiau vyrų sutiktumėva. Ką tie sakė, pats girdėjai; kaip nedėdamos nesumanėva jiems įtikti. Vienok žinokit, jog žmonės nėra pikti, bet perdaug bylūs. Gerai ar negerai, išmintingai ar neišmintingai — turi apie kitus ką norint pasakyti. Šneka ne apie mus vienus, bet apie visus, apie kits kitą.

Girdėdamas tai, Karolius tarė:

— Bet, tėveli, kaip reikia gyventi ant žemės, žmonėms visa ant pikto verčiant?

Tėvas atsakė:

— Sūneli, per kiaurą amžių tavo maž tesiklausyk, o niekuomet nesiteirauk, ką apie tave kalba žmonės. Kad nenorėdamas ką išgirsi, tuojau žvelk į sumenę savo: jei ta išmetinėja tau tokią ydą, kokią užduoda žmonės, kuo veikiausiai metavokis ir sakyk: „Teisingai žmonės šneka, nes kaltas esmi.“ O sąžinei tylint, prasijuok, išgirdęs ką, nutilk ir sakyk pats savyj: „Kartais ir aš apie kitus pakalbu, ko čia stebėtis, kad ir kiti man neperleidžia.“ Taip darydamas, gyvensi dailiai tarp tų pačių žmonių ir neskaitysi jų už nedorus.

BIČIULIAI

Senovėj visoj Lietuvoj ir Žemaičiuose didžios buvo girios. Tose tarp kitų medžių augo daugybė liepų, kurioms žydint, bitės prinešdavo daug medaus balto, todėl ir pačios vešėjo, ir žmonėms nemaž atnešdavo pelno. Matydami tai, ūkininkai daugel aulių turėjo daržuose prie savo gyvenimų, o antra tiek miškuose.

Netoli nuo Obelyno, Šilalės parapijoj, Būbliškės sodoj gyvenąs ūkininkas Liudvikas Gričius turėjo prie namų keturias dešimtis aulių su bitėmis. Medžiuose krūme išsitašė keturiolika

drevių, į kurias vienu metu bitės atėjo. Dar įstatė į medžius dvi dešimti keturis įkilus, į kuriuos taipogi bitelės įsimetė. Bet šitai nelaimė: buvo tuokart giriose daug meškų, kurios, nepadėdamos žmonėms įkilų taisyti, gebėjo bičiuliautis ir kopti įkiluose medų. Tai žinodamas, Gricius, įlipęs į medį, su didžiu gražtu pergrėždavo kiaurai medį dar kryžiškai, į skyles įkišdavo karteles ir dėjo ant tų grindus. O tai dėl to, idant ir pats, įlipęs medaus imti, turėtų ant ko stovėti, ir bičiulienės meškos negalėtų guviai prilipti.

Vieną kartą vasarvidžiu Gricius, paėmęs didžią lauknešę su koptomis, išėjo į krūmą drevėse ir įkiluose medaus kopti. Keletą perėjęs, pridrėbė savo kodį su medum, o atėjęs pas vieną įkilą, pamatė medį sulig skylėmis nulūžusį ir įkilą ant žemės begulint. Bet štai dar didesnis stebuklas: paregėjo savo bičiulienę mešką betypsančią, prispaustą su nulūžusiu rąstu. Gricius, ją pamatęs, tarė:

— Kas tau tatai, susiede, atsitiko, bene tu mano įkilą nulai-
pinai nuo tiltelio?

Meška, mru-mru-mru murmėdama ir kriokdama, atsiliepė:

— Oi, kad tave giltinė pagautų, kad tu sudegtum ir suruktum kaip sena naginė su tavo įkilais! Parioglinai kažgi kokias ten pinkles, kana kokį tiltą prie įkilo; aną dieną, girdi, skaninio užsigėidusi, lipau į tą medį, norėjau tiktai vieną korelį išlaužti, bitelių nenaikindama,— man besidarbuojant, pakilo didis vėjas, medis tratrakš nulūžo, o aš benc nukritau žemėn it pelų maišas. Šoną baisiai sukūliau, tuojau gunks krito ant manęs viršūnė medžio, prislėgė taip, jogei ir pasijudinti negaliu. Laimei, kad kuri šaka kiaurai manęs nepervėrė; jau trečia diena, kaip čia typsau nelaiminga ir aičioju.

Atsakė Gricius:

— Nu, kas bus, bičiulienė, aš tave dabar užmušiu kaipo vagį.

Tarė meška:

— Už ką čia, tėvai, mane muši, juk krūmas yra tai mūsų gyvenimas, mūsų duoba; ką tame randam, tas prie mūsų pridera. Toj girioj jau seniai gyvenu, tačiau nė vieno tavo veršio neužmušiau, pagaliau vaikams savo įsakiau, kad, valgyti norėdami, toliau nusieitų maisto ieškoti, o susiedo nepykintų. Ką turi būti razbaininku — išgelbėk mane, juk kožnam gyvybė yra maloni.

Tarė Gricius:

— Nu, ką tu man gero už pagelbėjimą padarysi?

Atsakė meška:

— Aš tamstai taip atsigerinsiu, kaip žmonės geba už gerus darbus atsigerinti. Meldžiamasis, tiktai gelbėk mane!

Gricius susimilęs paieškojo ilgo medžio, pakišo po rąstu, pasvėrė, o meška šmukš išlindo. Tuojuo voliojos, pasipurtino ir tarė:

— Bičiuli, valgyti didžiai noriu, grobas į grobą lenda, o tamsos maišelyj kvepia valgis.

Gricius tuojuo išmetė duonos papentį, kurį meška prarijusi tarė:

— Bet dar kažį ką jaučia mano nosis tavo maišelyj.

Atsakė Gricius:

— Turiu dar kiaulės kinką — tai ir visas mano vakartis.

Meška grobė kinką, triaukš-triaušk kaulą sutratino, gurkš prarijo ir atsigerė klane vandens. Pašerta tarė:

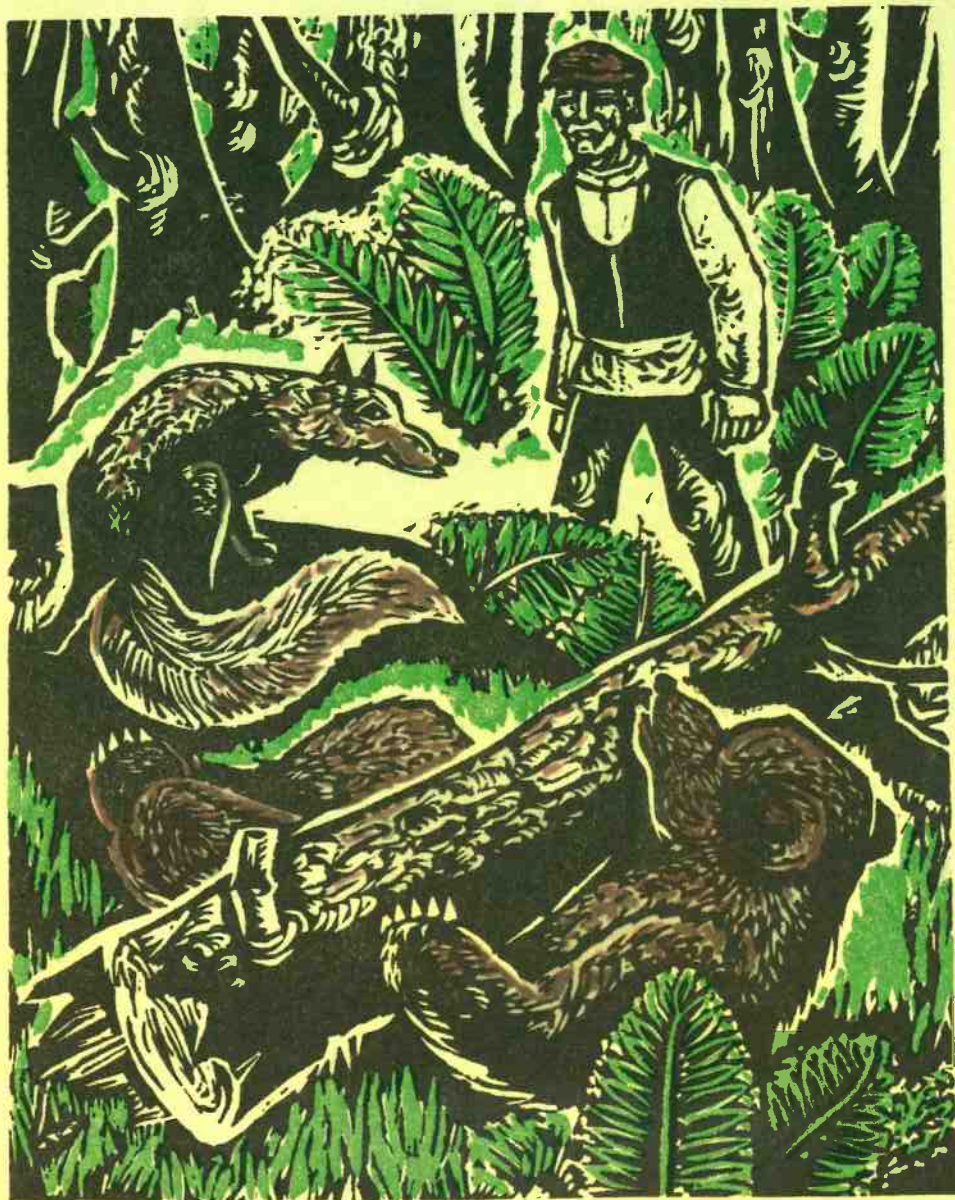
— Nugis ir tave patį sulaminsiu!

Atsakė Gricius:

— Kaip tai gali būti, aš tave išgelbėjau ir pašėriau, o tu taip žadi už gerą atsimokėti.

Tarė meška:

— Aš prižadėjau taip tau atsigerinti: sugeba žmonės savo geradėjams gerą daryti, o tie paprastai piktu užmoka.

Tai tarusi, piestu stojos. Šis pasitraukęs sakė:

— Palauk, bičiuliene, negali būti pati ir sūdžia, ir budeliu, eikiva iš čia ir paieškokiva tokio, kurs vėdu persūdytų.

Atsakė meška:

— Nu, gerai, eikiva.

Beeidamu sutiko seną šunį, kurs, mešką pamatęs, norėjo skrieti šalin, bet šiuodu pašaukė, idant nebijodamas persūdytų. Tam apsistojus, Gricius tarė:

— Šitai tą mešką radau miške prigultą nuo medžio, pagelbėjau, o už tą gerą žada mane užmušti. Ar teisingai daro?

Meška atsiliepė:

— Aš taip žadėjau atsigerinti, kaip žmonės.

Šuo atsiliepė:

— Būkita kantriu, aš apsakysiu judviem savo gyvenimą. Balsiuose gimiau, paūgterėjęs ganiau su piemeniu ūkininko Pociaus bandą, ne kartą vilkus nuo bandos praginiau, du kartu vos savo kailio neįkišau, už tą gerą gaudavau nuo savo draugo piemens duonos po šmotelį, o vakarą, bandą parginęs, kodėlį paplavų. Vakar, girdi, gaspadoriui su šeimyna pietus bevalgant, po stalu palindęs rankiojau krintančius duonos trupučius. Pocius spyрэ mane su koja ir tarė: „Brišis, biaurybė, paseno, šitai ir nugara jo nupliko, dvokia it maita. Vaikiukai, pakarkit jį sugavę!“ Tuos žodžius išgirdęs, sprukau pro duris alkanas, apleidau namus, kuriuose per aštuoniolika metų tarnavau, o dabar styrinėju po girią ir laukiu valandos, kurioj praris mane vilkai. Todėl teisingai meškelė sako žmones už gerą piktą mokant.

Meška, tai girdėdama, vėl artinos prie Griciaus, kurs tarė:

— Palauk, bičiuliene, nesibiauriok, pagal įstatymus krašto trys turi būti sūdžios; eikiva toliau, tegul ir kitas vedu persūdi ja.

Beeidamu sutiko seną ubagą. Abi pusi apsakė savo reikalą ir laukė ištarmės senolio. Ubagas, krenkš-krenkš atsikosėjęs, tarė:

— Noriu aš judviem trumpai savo bėdas apsakyti, klausykita. Gimiau pas plikbajorėlį Jomantą, kurs, turėdamas du valaku žemės, prirašė prie tų tris dūšias. Tarnavau kaip įmanydamas ir tarsi įtikau savo ponui, kurs toks pat buvo nemokytas bernas, kaip aš, ir tokią pat dėvėjo sermėgą. Viena kartą vasarvidžiu ponas, eidamas į upę plaukytis, liepė eiti man drauge. Jam plaukantis, aš drabužių daboju. Tuojau pamačiau jį skęstant. Persigandęs kaip stovįs su drabužiais pliumpt šokau į vandenį, ponui truputį galvą iškišus, capt nutvėriau už čiuprynos; vanduo traukė į gilmę, vos pats nenuskendau, bet, prisiekęs šakelės nulinkusio karklo, įgavau stiprybės ir ištraukiau. Ponas, į pašalį išlipęs, cinkt davė man per žandą ir tarė: „Kaip tu, bezliepyčia, mano žmogum būdamas, drįsai kibti man už čiuprynos?“ Aš matydamas poną didžiai supykusį, užtylėjau. Sulig tuo laiku Jomantas vien turėjo ant manęs širdį, o žiemai atėjus, ir įkišo mane į rekrutus. Buvau žalnierium vos ne tris dešimtis metų, atleistas sugrižau į savo pusę, pono senojo gyvo nebradau, sūnus begyvenęs, kuriam tariau: „Aš tuose namuose esmi gimęs ir paaugęs, norėčiau tuose ir mirti. Ar neiškaršintum manęs, ponali?“ Tas atsakė: „Kas tave, seni, čia penės veltui, eik sau ubagais.“ Šitai ir einu. Čia jau matota, jogei meška, nors gyvulus, tačiau kalba teisybę.

Gricius, matydamas mešką laižantis, tarė:

— Eikiva toliau, tegul ir trečias sūdžia vedu persūdija.

Meška paklausiusi styrino.

Nieko netrukus iššoko lapė, kurią keleiviu išvydusiu, meldė, idant persūdytų. Lapė, abiejų pusių išklausiusi, tarė:

— Dėl buvimo yra ir piktų žmonių, bet yra ir gerų. Šitai neseniai žmogus, sugavęs mano vaiką, neužmušė, bet paleido, nors aš, savo šeimyną šerdama, keletą jo žaselį pagavau.

Dabar Gricius, truputį nuo meškos atsitraukęs, mirkčiojo ir tarė:

— Lapele, eik po manęs, gausi kas rytą vištą.

Lapė atsiliepė:

— Žinota, joguei mūsų krašte niekas negali sūdyti ant žodžio, reikia asesorių parvesti, priderančiai reikalą perveizėti ir tuokart tiktai sūdyti. Judviejų reikale aš būsiu asesorium, todėl, nuėjusi į vietą priepuolio, turiu regėti, kas ten kaip buvo, ar didį vargą žmogus gelbėdamas pakėlė.

Po to šnekesio visi grįžo į mišką. Lapė, vietą apveizėjusi, tarė:

— Kad geriau galėčiau numanyti reikalą, tu, Griciau, pakelk rąstą, o tu, meška, gulkis, kaip pirma gulėjai.

Žmogui pakėlus, mulkė meška ir atsigulė, o Gricius vėl ją prislėgė. Tuokart, atėjusi prie meškos, lapė tarė:

— Matai, tamsta, negana yra perveizėjimo, reikia dar ištar-
mę, arba dekretą, parašyti. Todėl pasigulėk, o aš eisiu braižyti, paskiau apskelbsiu sūdą mano. Tu, Griciau, eik sau namon.

Tam nuo meškos atsitolinus, atskriejo lapė ir tarė:

— Ar matai, kaip aš guviai apsiverčiau, vėl paguldžiau mešką, nes, man po tavęs einant, ne pagal jos tikslą sūdijant, ir man būtų ėmusi už sprando — nėra ko su ana juokuoti, gerus turi nagus. Bet dabar parodyk man gyvenimą savo, kad žinočiau, kame galėsiu gauti žadėtas vištas.

Gricius, prie namų prisiartinęs, tarė:

— Šitai namai mano. Kas rytą auštant atbėk prie šio žiogrio, o aš tau išmesiu vištą.

Lapė paskriejo į krūmą, o Gricius papasakojo moteriai Rožei nelaimę savo.

Pirmą rytą lapei atbėgus, Gricius išmetė vištą, antrą rytą taipogi. Trečią rytą, kad pradėjo gaudyti, pašoko apmaudas Rožei, kuri tarė:

— Pakolei tu biauriosies su tais medės paukščiais? Visas višteles mano išgaudysi, lapė ir neduodama atras vištas. Geriau nušauk lapę, nuėjęs į girią, užmušk gulinčią mešką ir nusikratysi bezliepyčiomis.

Gricius, ėmęs strielbą, uždarė su smulkiomis šruotais, nes stambių neturėjo. Ketvirtą rytą lapei atbėgus, šis pui šovė į aną. Lapė, savo kailinius papurtinusi, maž tepažeista, atsisuko ir tarė:

— Palauk tu, dvikoji, aš tau atmonysiu! Ar ne teisingai meška stigavoja žmones už gerą piktu mokant.

Tai pasakiusi, skriejo prie meškos, su kojomis iškasė po ana duobę, išleido vargšę, o abidvi susitarė nedovanoti Griciui. Lapė išpiovė jo dvi dešimti keturias žąsis, meška išplėšė keturias dreves ir numetė žemėn aštuonis įkilus.

Tuo dar nekankindamos, tykojo paties Griciaus, kurs, to nevildamos, išėjo grybauti į krūmą. Lapė bešmizinėdama pamatė ir davė žodį meškai, kuri atėjusi sugrobė Gricių į glėbį ir taip širdingai prie savęs prispaudė, jogei to keturi šonkauliai trakštrakš sulūžo. Paskiau sviedė į žemę it molio šmotą ir užmušė. Taip pasibengė tas garsingas po girias reikalas.

ŽODYNĖLIS

- anas, ana** — jis, ji.
apgautis — apgavimas, apgaulė.
apgerbti — aptaisyti.
aprédyti — aprenkti.
asesorius — čia: teisėjas.
ašmas — aštuntas.
atmonyti — atkeršyti.
aulyš — avilyš.
avalas — apavas, avalynė.
baimė — čia: daug, daugybė.
bengtis — baigtis.
bežliepyčia — nenaudėlis, biaurybė.
bylus — šnekus, kalbus.
biškį — truputį.
būtinai — čia: visai, visiškai.
čestavoti — vaišinti.
čiupryna — plaukai, kuodas.
diena nemetu — šiaip taip, vargais negalais.
dienos vidu — vidudienį.
dyžti — mušti, perti.
duoba — čia: namai, gyvenimas.
gačnyti — puošti, taisyti.
gaspada — sustojami namai, viešbutis.
gaspadinė — šeimninė.
gaspadorius — šeimnininkas, ūkininkas.
gavėnia — pasninko laikas prieš velykas.
gervių sukaptos kojos — suskilusios, supleišėjusios kojos.
gilmė — giluma, gelmė.
gyvenimas — čia: buveinė, sodyba.
gyvis — čia: parazitai.
gluodas — lygus, gludus.
grindas — grindis.
grobas — žarna.
guirelė — grūžlys, smulki žuvelė.
įkilas — įkeltas medyje avilyš.
įsipilti — čia: krimstis, rūpintis.
įškada: gyvuliai iškadoj — gyvuliai ja-vuose.
išsigimti — gimti, užgimti.
ištarmė — sprendimas, dekretas.
jupilėlė — suknelė, palaidinė.
káita: kas tau kaita — kas tau darbo.
kana koks — kažin koks.
kanduolas — branduolys.
kánkintis — tenkintis.
kelplustu — greitai, skubomis.
kiaušis — kiaušinis.
kodis — laukneša.
koptos — kopėčios.
kožnas — kiekvienas.
krežis — krepšys.
krūmas — čia: miškas.
krūšti — lysti, blogti, džiūti.
kūlis — akmuo.
kuršininkas — kuršis, latvis.
lenktinėlé kepurė — kepurė atlenktu užpakaliu.
levas — liūtas.
madera — vyno rūšis.
maktlorius — apgavikas, sukčius.
marka — kūdra linams merkti, linmarka.
masinimas — čia: melagystė, apgaudinėjimas.
medė — miškas, giria.
medinčius — miško sargas, eigulys.
melnyčia — malūnas.
melninkas — malūnininkas.
metavotis — gailėtis, atgailauti.
mierka — mokestis už malimą.
mislyti — manyti, galvoti.
muižė — dvaras.
musulas — mašalas.

narys — čia: šiaudo narelis.
nedėlia — savaitė; sekmadienis.
negut — nebent.
novyti — naikinti, žudyti.
nugis — dabar.
numas — senovinis gyvenamasis namas su ugniaviete.
nuopavasas — iš pavasario.
pakalikas — čia: namų tarnas, liokajus.
pakutra — sprandinis kailis.
pamokslas — čia: pamoka, pamokymas.
panokti — pavyti.
papentis — duonos kampelis.
pasiuntmenė — pasiuntimas.
pasportas — pasas.
pašankus — vikrus, miklus.
perbūti — išbūti, išgyventi.
perimti — čia: užpulti.
persūdyti — išspręsti ginčą, bylą.
petnyčia — penktadienis.
piešos — suodys.
pleikata — pleiskana.
priepuolis — čia: atsitikimas.
prietelius — bičiulis, draugas.
privadžiojimas — pamokymas.
privesti — nurodyti, papasakoti.
pūras — javų tūrio matas.
raitorius — raitelis.
ratuoti — ploti rankomis, džiuogauti.
razbaininkas — galvažudys.
ražuotis — ražytis.
rekrutas — naujokas kareivis.
rietas — šlaunis, kulšis.
saterna — vyno rūšis.
sekmas — septintas.
sermėga — švarkas, rudinė.
skaninys — skanėstas.

soda — sodžius.
spėriai — greitai, sparčiai.
stapinti — badu marinti.
stigavoti — tvirtinti, teigti.
strielba — šautuvas, šaudyklė.
striupkė — trumpas drabužis.
studentas — čia: mokinys.
sūdas — teismas; teismo sprendimas.
sūdzia — teisėjas.
sumenė — sąžinė.
susiedas — kaimynas.
susimilti — pasigailėti.
svadinti — sodinti.
šarpus — greitas, smarkus.
širšūnas — širšinas.
šliūkštinėti — čiuožinėti.
šmotelis — gabalėlis.
špitolė — parapijos prieglauda.
šruotas — šratas.
talavykas — plepys, papliauška.
tasgatis — taigi, taip.
tevas — laibas, plonas.
typsoti — drybsoti, tysoti.
trupas — kortų švietalas.
tūlyd — tuojau.
ubagas — elgeta.
urbinti — gręžti.
užversti — čia: užspeisti.
vaikis — vaikinai, bernas.
vakartis — užkandis.
vambra — žioplys.
vėdu — mudu.
vezėti — žiūrėti.
zelkorėlius — veidrodis.
zvanyti — skambinti.
žalnierius — kareivis.
žambis — medinis arklas.
žardiena — aptvaras prie namų.

TURINYS

Mikė melagėlis	3
Prancė paukštvanagėlis	7
Vaikai neklausantys	12
Guvus Vencė	18
Melninkas	25
Bičiuliai	30
Žodynėlis	38

J A U N E S N I A M M O K Y K L I N I A M A M Ž I U I

Мотейюс Валањюс. МИКЕ-ВРУНИШКА. На литовском языке. Художник Эдмундас Жяуберис. Издательство «Вага», Вильнюс, пр. Ленина 50. Motiejus Valančius. MIKĖ MELAGĖLIS. Redaktorė E. Vildžiūnienė. Techn. redaktorė V. Valiūnaitė. Korektorė T. Ališkevičienė. Duota rinkti 1976.I.5. Pasirašyta spaudai 1976.IV.13. Leidinio Nr. 8274. Ofsetinis popierius Nr. 1, formatas 70×90¹/₁₆ — 1,25 pop. l.=2,9 sp. l.; 2,2 leid. l. 50 000 egz. Užsak. Nr. 11. Kaina 48 kp. „Vagos“ leidykla, Vilnius, Lenino pr. 50. Spaudė K. Poželos spaustuvė, Kaunas, Gedimino 10

V 0762—128
M 852(10)-76 — 99-76

V. L1
Va-145